

Forslagsstiller, at ved indtruffen Fæstledighed havde den, som ikke eiede Bygningerne, ingen Ret til at faae Jorden; men det Samme maa vistnok, efter Retsforholdets Natur, ogsaa gjælde, naar en fæstledig Gaard ikke bortfæstes, men bortsælges.

**Bregendahl:** Forsaauidt den ærede Forslagsstiller før nævnte, at der ogsaa fandtes Superficialgods paa Grevskabet Schaackenborg, tør jeg vel ikke med Bestemthed benægte, at der aldeles ikke skulde findes noget Gods, som kunde henføres derunder; men jeg vil kun bemærke, at der i forrige Aarhundrede blev indført Arvefæste paa Grevskabet Schaackenborg, og jeg troer, at det blev indført for alt tiliggende Bøndergods; thi det blev endogsaa indført paa en stor Deel af Hovedgaardens Tilliggende. Det er iøvrigt klart, at der ikke kan være Spørgsmaal om der at anvende denne Lov, da Lehnbesidderen ikke har Noget at sælge til Brugerne, thi det er ikke Fæstegods, men Arvefæstegods. Forsaauidt den ærede Forslagsstiller har udtalt, at han under sit Forslag indbefattede saadant Gods, som den ærede Indenrigsminister før nævnte, nemlig hvor, som han sagde, Fæstere eiede  $\frac{1}{4}$  af Gaarden og Godseieren  $\frac{3}{4}$ , da troer jeg, at det paa ingen Maade kan indbefattes derunder. Det er det saakaldte Christian den Stes Lovs gamle Selveierbøndergods, og det er ganske vist, at et saadant Gods findes; thi jeg veed, at paa enkelte, ikke blot private, men ogsaa paa Familiegodser i Jylland ere nogle Fæstere blevne anerkjendte at staae i et saadant Retsforhold, at Godseieren ikke kan vilkaarlig forhoie Landgilden eller Indfæstningen, eller uden sidste Fæsters Families Samtykke bortfæste Gaarden til hvem han vil. Hvor Forholdet stiller sig saaledes, er det klart, at Lehnbesidderen ikke kan sælge Mere, end han har, altsaa hans Ret til  $\frac{3}{4}$  af den sædvanlige Landgilde og Indfæstning.

**Grundtvig:** I hvad den høitærede Indenrigsminister yttrede om Bestemmelserne for kongeligt Gods, sagde han, at efter det, han der anførte, havde netop paa de Steder, hvor Fæstere blev eiere af Gaardene, deres Arvinger

stet ingen Adkomst til at faae Gaardene i Fæste; men i det, som den høitærede Indenrigsminister anførte af Loven, der kunde jeg aldeles ikke finde det, thi mig syntes, at deri laa kun, at ingen særegen Indfæstning eller Fogedpenge skulde have til Følge, at de derved fik mere Adkomst eller Ret til Gaarden (s.). Ogsaa i Henseende til, hvad den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts 2det District (Bregendahl) opfordrede, jeg kunde næsten sige, som i et Forhør, de ærede Forslagsstillere til at gjøre Rede for, nemlig, om de ogsaa vidste aldeles klart og sikkert fuldstændigt Bested med alt det Gods, som efter et selvgjort Sprog kaldes Superficialgods, da maa jeg tilstaae, at jeg ikke kan finde, at der er nogen Berettigelse til at fordrø noget Saadant, og der sattebes aldeles i hans Tale nogen Henvisning til, hvorledes Forholdene selv paa et enkelt Sted, som Samsø, bedre kunde ordnes og betrygges ved noget Andet i Medfør af denne Lov end ved det Ændringsforslag, som er stillet, og disse Ting, syntes det mig, burde dog ogsaa komme i Betragtning.

**Bregendahl:** Maa jeg bede om Ordet.

**Begener:** Det er mig bekjendt, at den Sag, som her foreligger, ofte kan have sine Vanskeligheder; thi der er flere Godser, hvor saadanne særegne Forhold finde Sted. Saavidt jeg veed, er der tre Tilfælde, som forekomme, nemlig: enten eier Fæstere Bygningerne alene, uden at eie Noget af Jorden, eller Fæstere eier Bygningerne og den Jord, hvorpaa de staae, eller ogsaa eier Fæstere en Deel af Jorden. Naar Fæstere ene eier Bygningerne og ikke eier Noget af Jorden, er det almindeligt ved Fæstledighed, at den nye Fæster betaler de andre Arvinger efter den afdøde Fæster for Bygningerne en bestemt Priis, som enten er bestemt eengang for alle, eller som bliver bestemt ved uwillige Mands Skjøn; i det andet Tilfælde vil Sagen, efter min Formening, let jævne sig, idet Fæstere, naar de eie Bygningerne tilligemed Jorden, hvorpaa disse staae, ere fuldkommen Eiere af denne Deel af Jorden, hvorimod den øvrige Deel af samme ikke vedkommer dem.